

Jauns pētījums - Cēsu pilsēta no 13. līdz 16. gadsimtam

2017.gada 8.jūnijā

Jaunā pētījumā apkopota Cēsu pilsētas vēsture no 13. - 16.gadsimtam, kur īpaša nozīme pievērsta Hanzas savienībai un Cēsu dalībai tajā. Pētījums ir saistošs ikvienam lasītājam, kā arī jaunu pētījumu idejas raisošs, jo tā tapšanā izmantotas gan npublicētas, gan publicētas rakstītās liecības, gan arheoloģisko ekspedīciju materiāli.

Cēsu (Wenden) pils un pilsētas vēsture pētnieku uzmanību saistījusi vienmēr. Iespējams tas tāpēc, ka Cēsu vecpilsētas ieliņas joprojām piesaista ar savu šarmu un Cēsu viduslaiku pils ar vērienīgo apbūvi. Cēsu pilij un pilsētai ir bagāta vēsture vairāk kā 800 gadu garumā. Tieši viduslaiku periodā pilsēta piedzīvoja savu lielāko izaugsmi un, salīdzinoši ar vēlāko laiku, tādu attīstību vairs nerasniedza. Pētījumā pievērsta uzmanība Cēsu pilsētas vēsturei no laika, kad Riekstu kalnu apdzīvoja vendi un pie viņiem apmetās krusta karotāji līdz pat būtisku pārmaiņu laikam 16. gs. Šoreiz pētījuma mērķis ir apkopot dažāda veida vēstures liecības par Cēsu pilsētas vēsturi no 13. līdz 16. gs. Pētījumā izmantotas gan npublicētas, gan publicētas rakstītās liecības, gan arheoloģisko ekspedīciju materiāli.

Hanza un Cēsu dalība šajā tam laikam starptautiskajā sistēmā ir viens no pētījuma svarīgākajiem jautājumiem. Cēsu pilsētas piederību šai sistēmai noteica tas, ka Cēsu tirgotāji nodarbojās ar tāltirdzniecību un pilsētas pārstāvji piedalījās Livonijas pilsētu sanāksmēs. Cēsis, lai neapvainojas cēsnieki, viduslaikos bija savam laikam tipiska mazpilsēta, kas līdz ar citām mazpilsētām atbalstīja lielo pilsētu lēmumus un finansiāli atbalstīja to došanos uz dažādu Hanzas pilsētu sanāksmēm, piemēram, Lībekā. Taču ar 15. gs. otro pusi mazās pilsētas, iespējams dēļ nespējas vairs finansiāli atbalstīt lielo pilsētu braucienus, uz Livonijas iekšējām sanāksmēm vairs netika aicinātas. Tā rezultātā pilsētas tirgotāji, šķiet, vairāk sāka nodarboties ar iekšējo tirdzniecību un to piesaiste Hanzas sistēmai zuda.

Vēl pētījumā aplūkota gan pilsētas pārvalde, kas atradās rātes un ordeņa amatpersonas rokās, gan ekonomika, kuras stūrakmens bija tuva un tāla tirdzniecība. Interesantākais, ka Cēsu tirgotāji veica darījumus Lībekā, turklāt šajā tolaik tik nozīmīgajā Hanzas pilsētā Cēsu tirgotājiem bija radnieki. Atsevišķi aplūkota arī pilsētas apbūve un plānojums. Lai gan pilsētas pirmie plāni saglabājušies tikai no 17. gs., tomēr pilsētas struktūrā redzams, ka tā iekļāvusi Rīgas- Tērbatas tirdzniecības ceļu, kas pilsētas iekšienē tika dēvēts par Rīgas ielu. Tāpat zināms, ka tā, tuvojoties Raunas vārtiem, tika dēvēta par Raunas ielu. Tāpat atsevišķi aplūkots reliģiskais jautājums. Interesanti, ka pilsētas iekšienē bija divas baznīcas. Pilī savukārt bija pils kapella. Taču ārpusē, netālu no pilsētas mūriem atradās vēl trīs baznīcas. Līdz ar to sanāk, ka Cēsis un to tuvumā agrāk bijuši seši katoļu dievnami. Un vēl pētījumā

bez jau minētā var lasīt par mums zināmajiem pilsētas iedzīvotājiem un to nodarbošanos ar amatniecību un lauksaimniecību.

Pētījums ir domāts ikvienam cēsiniekam. Tāpat pētījums ir pieteikoši nopietns, lai to lasītu pieredzējis pētnieks un veidotu tālāk savus pētījumus. Daudzas lietas, kas minētas par Cēsīm, attiecas arī uz citām mazpilsētām Livonijā, līdz ar to tās būs interesantas arī citu pilsētu pētniekiem. Lai lasot darbu rodas iedvesma tālākiem pētījumiem un idejām.

Pētījums pieejams Cēsu Vēstures un mākslas muzeja mājas lapā, kā arī tiks nodots muzeja bibliotēkai un Cēsu Centrālajai bibliotēkai.

Pētījums tika izstrādāts projekta "Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai (HANSA)" ietvaros, kas norisinās no 2015. gada oktobra līdz 2018. gada decembrim. Projekts tiek īstenots ar Eiropas Reģionālā attīstības fonda Centrālās Baltijas programmas 2014-2020 atbalstu, un tā mērķis ir iedzīvināt vēsturiskās Hanzas savienības mantojumu mūsdienās.

Attēls: Hanzas telpa un tirdzniecības ceļi (No: Seibt, F. (Hg.) Transit. Brügge- Novgorod. Eine Straße durch die europäische Geschichte. Bottrop- Essen: Pomp Verlag. S. 261.)

Informāciju sagatavoja:

Pētījuma autors Mg. hist., doktora zinātniskā grāda pretendents Edgars Plētiens